

متکور

محمد اسمعیل یون

WWW.SAMSOOR.COM

متکور	د کتاب نوم:
محمد اسمعیل یون	شاعر:
یون کلتوري یون	خپرنډوی:
۱۰۰۰ ټوکه	چاپ شمېر:
۱۳۶۹ ال کال	لومړی چاپ:
۱۳۸۷ ال کال	دویم چاپ:
	د شاعر
(۴)	پرله پسې نومره:
	د خپرنډوی
(۴)	پرله پسې نومره:
ضیا الرحمن ضیا	کمپوزر:

چشوي ده. ((اساساً پر ۱۳۲۹ل کال)) ورته ځکه وایم، چې د همدې کال په بهیر کې د افغانستان د لیکوالو ټولني له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستيو درېو میاشتو په بهیر کې د همدې ټولني له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله دمخه، چاپ دومره پرمختللی نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل یا اوسپنيزو و، یو یو توري به په ځانگړي صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (یا) پورې هر

توري په کارېده، نو بیا به حروفچین، همغه صندوق ته، ته او اړتیا وړ توري به یې را اخیسته، دا توري به یې پر یوه ډېراوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به یې درلود، په همغو جوړو شویو صندوقونو یا کورونو کې ایښي وو. د یوې کلمې لپاره که د یو توري ټولونکي تگ اوراتگ محاسبه کړو، کېدی شي سل متره پلي واټن یې هم وهلاي وي، دا نو بیا د یوه کتاب په لسگونو زرو او یا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بیا یو تربله څنګ په څنګ اېښودل کېدل او پر یوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې یوه کلمه، بیا کلمې، بیا جمله او جملې او بیا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون راوسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدل، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی.

سمسور ویب پاڼه

اسمعیل یون

زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېيم ټولگي محصل وم، د درسونو ترڅنگ مې نور فرهنگي مصروفيت هم درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته يې وروستي توري راکړل، نو دا مهال ۱۳۶۹ل کال خدای پاماني وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کانديد اکاډميسين محمد صديق روهي او گران ورور محمد ابراهيم شينواري ته د سريزو لپاره و سپاره، زما بل ملگري ممتاز ارمان لا واردمخه پرې سريزه کښلې وه، څه موده نور هم د سريزو په خاطر وځنډېده، نو ځکه خود استاد روهي او ښاغلي ابراهيم شينواري تر سريزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې ليکل شوي، ما د لومړي چاپ او دويم چاپ پر مهال دا نېټې ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ گران لوستونکي د هغه وخت له چاپي بهير سره لاسنه آشنا شي، چې د يو عادي کتاب چاپ هم هغه وخت خو مياشتني واټن ته اړتيا لرله. د زمانې څرخ تاوېږي، چاته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل کاله تېرېږي، استاد روهي زموږ په منع کې نه شته او د هغه په حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، گران ابراهيم شينواري او زه (يون) ژوندي او پر خپل وطن يو، ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای (ج) خبر چې ددې شعري جونگ تر درېيم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنگي کار پر بيا سمون، اوډون او بيا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره يم او ژوند پر ما ډېر ناباوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور څوک په تکليف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که ناښه، پوره دي که نيمگړي، کره دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله يې راټول کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکي نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو گوډو وليکنو پسې وگرځي، د هغوی ليکنې او پنځونې بايد تر موږ اوچتې وي او که

اوچتې نه وي دا نو ددې مانا ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختګ نه کوي، خو دا زموږ د اوسني نسل وظيفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه رارسولی او زموږ دنده ده، چې تر بل پښت يې ورسوو، د بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکيب دی.

له ټولو قدرمنو ليکوالو دا هيله لرم، له يوه نسل څخه بل ته کلتوري خلا پرې نږدې او تر خپله وسه پورې د وخت له تخنيکي امکاناتو گټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هيلې د بري په ارمان
پوهندوی محمد اسمعيل يون
کابل-افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

سريزه

په وروستيو څلورو کلونو کې، چې کېدی شي د فرهنگي ازادۍ پيلامه يې وبولو، زموږ د هنري فرهنگ په تېره د شعر په گلبن کې رنگارنگ گلان وغوړېدل او د ادب او هنر د مينوالو زړونه يې باغ باغ کړل. رښتيا خبره داده، کله چې د هنر د ازادۍ وږمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل يې د هر کلي لپاره گلورينې ترانې وايي. د تعجب خبره نه ده حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوگرځېدل داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی مالت او دوستان او دښمنان يې وپېژندل. زه په دې خبره بحث نه کوم چې د شعر گلپوتې په هوسا او بسيا خاوره کې ښه وده کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوښکوي او طغيان ته يې لمسوي، خوددې خبرې يادونه ضروري گڼم چې شعر او د تخليق ازادې د مجنون او ليلا په شان يو له بله جدايي نه شي زغملای، چېرې چې د تخليق ازادې نه وه خدای خبر چې څومره خبرې به د شاعرانو په مغزو کې پسه ابدې خوب ويدي شوې وي، څومره د شعر چينې به وچې شوې وي، څومره استعدادونه به متکور پاتې شوي وي او څومره خبرې به په نه زړه ويل شوې وي، حتی هغه کسان چې له شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخليق له ازادۍ سره مخالفت نه کوي، خو هغوی د تخليق ازادې داسې تعبيروي: موږ شاعر ته ازادې ورکوو چې زموږ دښمنانو ته کنځلې وکړي. دا دی د تخليق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

اسماعيل يون

سمسور ويب پاڼه

زه پوهېږم چې ځينې كسان به د دغو يادونو په لوستلو سره بې حوصلې شوي وي او وبه وايي چې دا خوزرې بابولالې دي، د هغو تکرارول څه گټه لري؟ ښه، دا نصيحت به و منو خو دا هم بايد ووايو چې په تاريخ کې سپين فصل نه شته. زما ښه په ياد دي چې د داود په جمهوريت کې د تاريخ په درسي مفرداتو کې د ظاهرشاه دوره حذف شوې وه او له موجوديت نه يې انکار شوی و خو ما ورته وويل چې په تاريخ کې سپين فصل يوازې په اسطوره يي دوره پورې اړه لري او بيا هغه خاليگاه ډکه شوه.

مورخ غواړو پر دغه ټکي زور واچوو چې فرهنگ يوازې د دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې په دې خاوره کې فرهنگ وغورځوي نو بايد د نوبت ازادۍ ته درناوی وکړي، په تېرو څلورو کلونو کې سره له دې چې جگړې زموږ خاوره دخپلو بچيانو په وينو ولمبوله، ودانۍ يې په کنډوالو بدلې کړې، د کونډو، بورو او يتيمانو اسوبلو يې د فلک ماني توره کړه، باغونه، ځنگلونه يې پوپناه کړل او مادي هستي يې تالا کړه خو له دې ټولو سره سره د فرهنگ په برخه کې د يوې نسبي ازادۍ له برکته يو څه تنوع او ښکلا ليدله کېږي.

د دولس کلني جگړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات يو شاتنه نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهيدانو پر مقبرو او ښکې تويوي، څوک د سولې ارمانونه بيانوي، څوک وړان کلي او زړې خاطرې راپه يادوي، څوک د نهيلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سبا وون ته په تمه ناست دي او ځينې په تورتم کې د اميد مشالونه گوري.

د (متکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعيل يون د اندېښنو امپل دي، د پښتني غاړې لپاره په ډېر

ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنگي ګالری کې یوه
بنکلي تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مینې په زمينه کې انځور
شوی ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د یوه فرهنگيالي
ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وايي شاعرانه مګر رښتیا
دي.

که څوک د دې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښايي چې په
لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاڅخه

بې برخې کړي چې د شعر په کلیت، انسجام، تصویر او رسالت کې پروت
دی. د ځوان شاعر اسمعیل د شعر هره ټوټه یوه هنري تابلو ده چې په هغه
کې ښکلا، تناسب او د خیال ظرافت ځان ښکاره کوي. اسمعیل یون د
خپل وخت تصویر ایستلی دی او په دغه تصویر کې یې خپل موقعیت هم
ښودلی دی.

هو، هغه متکور شوی پاتې دی او ولې به متکور نه پاتې کېږي. هغه
شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه یې ((لېوني)) خوښېږي او نه له
((هونبیارانو)) سره په یوه لاره تللای شي. دده برخلیک دادی چې متکور
پاتې شي او زموږ اکثر شاعران همداسې دي. زموږ د وخت شاعر له
معنوي ویاړ نه پرته بل هېڅ نه لري او نه یې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي
رحمانه یا به دین کړې یا دنیا.)) خو څوک چې معنوي ویاړ لري هغه په
واقعیت کې هر څه لري:

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی

هغه حظ چې په دنیا کې دنیا دار کا

د اسمعیل یون شعرونه ترزیاتې اندازې له خپل کلتور سره تړلي دي
او له خاصو حالاتو نه یې رنگ اخیستی دی. دا تصادفي خبره نه ده چې د

شاعر په تصويرونو کې د اور لمبې، د وینو څپې، د اوبنکو سیند، قطار قطار جنازې، اغزنه خونې لار، د تېزابو باران، اورنې اسمان او بالاخره سوی اسمعیل تر سترگو کېږي. شاعر هغه څه ته اریان پاتې دي چې نور خلک هم ورته اریان دي: د وینو سوداګري د معنویت سقوط، د عقیدې او اعتماد بحران، د شخصي ګټې په مقابل کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور.

زه نه غواړم چې د دغې مجموعې په باره کې د خپل برداشت ټول اړخونه بیان کړم او یا دده د اشعارو مضمون تفسیر کړم. پرېږدئ چې لوستونکي دده شعر ته له خپلو عینکو څخه وګوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو څوک چې له مور سره او سپرې هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو پوهېدی شي. اسمعیل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات نېغ په نېغه بیانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد خاوند شاعر ته لازياتې هنري هستونې ورپه برخه کړي.

په درناوي

کانديد اکاډميسين

محمد صديق روهي

د خوشال د فرهنگي ټولني رئيس

۲/۱/۱۳۷۰

تقریض

هسې خو په ټوليزه توگه ژوند د خوږو ترخو، لوړو ژورو، بريو ناکاميو، اميدونو او نهيليو نوم دی. خو د ژوند د ژورو تل ته رسېدل او د تياره گوتونو کشف د هر چا کار نه دی. د ژوند د رښتيني مانا پيدا کولو او پېژندلو لپاره بېنا سترگو، حساس ذهن، له ولولو ډک زړه او بليغې ژبې ته اړه وي او د همدغه څيزونو څښتن ته شاعر وايي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي ملتفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سياست. په داسې حال کې چې علم او سياست د يو شمېر ټاکلو پرنسپيونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورموليکه شرحه ده او شعر د الهام پايله. خو له نېکه مرغه زموږ زلمی ويناوال اسمعيل يون د شعر ضرورت او رسالت په رښتيني مانا درک کړی او ان له تنکي زلمينې يې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په لار يون کړی دی، ښه ټينگ او پاخه گامونه يې ايښي او اميد دی چې د پښتو شعر د لاورو پورې په لور نور هم گړندي، ارزښتمن او اغېزمن گامونه پورته کړي.

ځکه يون يو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باريکيو او نزاکتونو پوهېږي او زيار يې ايستلی دی، شعر وليکي کله يې د خپل مظلوم او محکوم ولس په مظلوميت او محکوميت غم او خواشيني څرگنده کړې ده. کله يې د خپل غيرتي او ننگيالي ولس په برياوو وياړلي دي، کله يې د ټولنيزو بدبختيو په وړاندې احتجاج او گوتڅنډنه کړې ده او کله يې له خپلې مجبورۍ او بېوسۍ سر ټکولی، نو د کنايو، استعارو، تشبهاو او الفاظو په شاعرانه کارونې سره يې شاعرانه وياړلي، گواښلي او ژړلي دي:

اسمعيل يون

سمسور ويب پاڼه

خومره مو مینه د احساس رگو کي ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

یا:

دود شوو تکل د اسو پلپو په اور
ورته پرهر زره ارماني وخنډل
نورد سباد حسن شونډې موبنډي
په توند (شمال) باندي ماضي وخنډل

یا دا چې:

چا د اور په سترگو کي لیدلې د اوبو مینه
عقل بي احساس دی په لمن کي د پردو رغړي
او د ډېرې خوښۍ ځای دی چې زموږ شاعر د منځپانگيز نوښت
ترڅنگ جوليز نوښت ته هم متوجه دی د غزلو ترڅنگ بي ازاد شعرونه هم
لیکلي، بنایسته او خواږه وییونه یې کارولي، نوي سمبولونه او
ترکیبونه یې زېږولي، د مضمون رنگیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام
ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونگ یې د ډېرې
ستاینې او بیایا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ ښه او قدرمن
شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او ښېگڼو ترڅنگه ځینې ښویدنې هم لري،
کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې
بیتونه گونگېږي او روڼ مفهوم نه شي ښندلی لکه:

خومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوبنکو

يا دا چي کله کله يې ډېر خاص او يوازې په همدې پورې مربوط مسایل
نظم کړي دي، چې نه يوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم
کوم شعري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې درېغه هغه
يې په يو داسې خوندور جونگ کې نه وای راوړي لکه ((درې مياشتې
مخکې)) او ((يادگارونه يادگارونه)). په هره توگه زه دغه جونگ يو
ارزښتمن او گټور اثر او د پښتو شعر په څولۍ کې يې يوه رنگينه او په
زړه پورې زياتونه گڼم او يقين لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو
له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

اوس همدومره

د ملگرتيا په خلوص او مينه

ممتاز ارمان

۱۰/۱/۱۳۲۹

د متکور په باب خو خبرې

اوس زموږ مخې ته يو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخيل يو عاطفي تړون پروت دی او هغه د گران اسمعيل يون شعرونه دي.

شعر په خپل څو اړخيز توب د يوې جالبې پديدې شکل نيولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هيلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره يې د دغو احساساتو او هيلو د بيان ډول بېل دی او ځکه موږ بايد هر شعر يوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بيانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بيان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې گرځي او ده ته د يوه موجود حقيقت په شان ښکاري، دی يې د شعر په ورېښمين پوښ کې نغاړي او موږ ته يو ښکلی لذت ښوونکی پيغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لگي چې شعر د احساساتو او مينې او معنوي غوښتنو د ښه په گلانو کې د سحرني پرځې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکی ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطيفو هيلو نه اورېدونکی او غلی او ازدي چې يوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مينې زلزله راولي.

هر شعر د شاعر د ځانگړي فکري حالت محصول دی. چې شاعر بيا طبعاً د ټولني، چاپېريال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتيني ډول وړاندې کوي.

د اسمعيل يون شعرونه د دې وروستيو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولني انځور وینو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وینو په سمندر کې ولاړ، د ازموونو په ازموونو کې

لا ژوندی دی او د خپل حیثیت او غرور او ستروالي ثبوت لپاره یې
ویارنې هستې کړي.

که په شعریا لیکنه کې لیکوال په صداقت سره یو څه نه وي ویلي، نو
هېڅکله به همېشني نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعیل یون
د شعر تر ټولو لوی بریالیتوب دی، هغه دده په بیان کې صداقت دی، هغه
د پغمان د جنتي چينو په غاړه د افریقا د سارا له گرمۍ نه فریادونه نه
کوي، خو د کب په شان چې د سرو تپلو په منځ کې وي ثنا هم نه وایي.

هغه، هغه څه وایي چې محسوسوي یې، ویني یې او پرې پوهېږي،
هغه د اوسني بهیر رښتیني حالت بیانوي او خپل عاطفي احساس ورسره
په صادقانه ډول یوځای کوي، د بېلگې لپاره (د خدا قتل) او ځینې نور
شعرونه کتلاي شی.

بله مسئله چې د اسمعیل په شعرونو کې په څرگند ډول لیدل کېږي،
هغه یو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د استاد الفت د وینا له
مخې شاعران په هگیو کې د مرغانو الوتنې او د لمر سپېدو په څیرې
گربوان کې د لمر پلوشې لیدې شي او: ((شاعران له قید و شرطه بې پروا
وي)) نو ځکه موږ د یون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني
میکدې خود د زهد اور کې ناڅي
په کې د بېره نه دي هغه لېوني
د عشق په توري یې په دار مه څړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني
زموږ په کور به لمبې وي لا

ترخو چي پاتي وي دا دوه لېوني.

(د جنگ باج) او ځيني نور شعرونه هم په دې باب د ځانگړي پام وړ دي.

اسماعيل يون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنې ده، چې نن سبا د نړيوال معاصر شعر يوه مهمه ځانگړنه هم ده او اوس په پښتو معاصر شعر کې هم پيل شوې ده. د ((درې مياشتې مخکې)) شعر د يوه عشقي حالت ډېر دقيق بيان دی، همدا راز د ((غره اور اخیستی)) ((مېرټونخور)) او ځيني نور شعرونه د کاناډايي شعر پېژندونکي ايزابل مور په عقیده، تېرېدونکو او ځانگړو بنکلاوو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د نامحسوسو غوښتنو بيان د اوسني شعر يوه خاصه عنعنې ده، د لاندې بيت په لومړۍ برخه کې يو ځانگړی حالت په ډېر ساده ډول بيان شوی دی:

زما زړگی درزا کړي او دتا شونډې رپېرې
دي څومره خوندورې زما وستا پتې خبرې

مینه او الفت لکه څنگه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنگ شوي شعرونه همپښني او تلپاتې شعرونه دي. د اسماعیل یون په شعر کې د انساني مینې او عاطفې نوښتیز بیانونه د ((یادگارونه یادگارونه))، ((سوي اسوېلي))، ((کلیزه))، ((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوېلي)) څخه دا څو بیتونه:

سمسور ویب پاڼه

اسماعيل يون

د سترگو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مينې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور و مه په دار کې څرېدم نه پوهېدم
موسکي شه لاهم نوره زما سوو اسو بلو ته
ساده وم چې په تا مينېدم نه پوهېدم

د اسمعيل شعر که د مينې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي بيانونه دي
خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک دي، زياتره غزلونو کې
د ښکلا او مينې تر رنگينو پوښونو لاندې د هېواد پالنې، انسان
دوستۍ، سپېڅلي بغاوت، حق خوښوونې او خپلواکۍ ترانې پرته دي.
دا د پښتو د اوسني غزل يو مثبت بری دی چې د ښکلا او مينې تر پوښ
لاندې د ژوند د ارزښتمنو مسایلو خواته عامه ذهنيت اړوي په لاندې
بېلگه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بيان شته:

چامو د مينې د جانان زلفو ته اور ونيوه
چې شنه دودونه يې زموږه په شعرو کې ځلي
زما د عشق ستونې دې لوند نه کړې پرې يو ځلي هم
څه که د ميو ابا سين دې انگو کې ځلي

اسمعيل يون يو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د هېواد د
تاريخي جريانونو په پام کې نيولو سره د خلکو، ټولنې او هېواد پر
وړاندې خپل مسئوليت نه هېروي. هغه له خپلې مينې نه غواړي چې ((نور
يې د سترگو په جادو کې بند نه کړي او پرې يې ږدي چې د منصورې وطن

د غم او اور د توپانو ستړی کاروان او د وطن د بچو د ویرونو فریاد او د
ځوانانو او زلمو قطار، قطار جنازې وویښي)) او همدغه حالاتو هغه
مجبور کړی چې له خپل شعر نه د همدردۍ یوه ډالۍ جوړه کړي او ((په
داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د میو په سیند کې له جانان سره
غوټې وهي او خاندي او د گلونو په بستر کې یې په نرمو شونډو،
شونډې ایښې وي، خودی (یون) د دردمن او د احساس په اور کې د
کړېدلي انسان په توګه خپله ډالۍ داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو گلونه

د خپلو او ښکونکو په تار پییم ترې امپل جوړوم

ډالۍ کوم یې ورته

یوه د درد او د شعرونو ډالۍ

د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))

او د شاعر ډالۍ باید همدغسې وي.

د اسمعیل یون شعر د شکل له مخې ډېر ښکلی او په زړه پورې دی.
غزل یې د یوې ځانګړې ښکلا خوښوونې او لوړ ذوق، اوچتې قریحې،
استعداد او مینې څرګندوی دی او له ښکلو ترکیبونو، انځورونو،
تشبیهاو، استعارو نه ډک دی.

ازاد شعري یې هم خوندور او زړه راښکونکی دی او له انساني عاطفې
او غني انځورونو نه ډک دی.

یوه بله خبره هم د یادولو وړ ده، هغه دا چې کله مور یو شعر لولو نو په
دې هم باید پوه شو چې ایا شاعر خپل د ننني احساس بیان کړی دی او که
هسې د ورځې د مود مسایلو ته اړم شوی دی؟ د اسمعیل یون د شعر په
څو کوچنیو بېلګو کې مور ولیدل چې د هغه بیان مسولانه، زړور او
صریح دی او هېڅ ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو باید وپوهېږو
چې ایا هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راهیسې

د پخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړیکې لرم، نو هغه مې په عملي ژوند کې هم یو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر څه وایي دده له ژورې مینې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي وي. هغه له شعر سره مینه لري، هوس یې نه کوي ځکه ده ته شعر په خپله یو هدف دی، داسې هدف چې هغه پرې د خپل زړه پرهرونه ټکـوروي او د غـمونو پېټی پرې سپکـوي او نورو دردمنانو ته یې هم وړاندې کوي. روانو بدمرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زیانونه رسولي دي، چې ددغو زیانونو اغېزې دده شعر ته یو ځانگړی سوز او ساز ورکړی دی او علت یې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې معلوم وای...)) په شان شعرونو کې ومومو. خوله دې سره سره د هغه بل هدف د هېواد د لوړتیا په لار کې خدمت کول دي، ددې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسیلې په توگه هم کار اخلي او په دې خاطر خو په مجموعي ډول د هغه شعر مقاوم او ثابت شعر دی چې د سوو فریادونو په لوگیو کې یې هم د خندا گلونه ټوکېږي او د موسکا غوتیـ خولې سپړي. هغه که د ژوند د ازمون د اور په سره بتیـ کې د جوارو د دانې په شان په اور او بښتی را او بښتی او متکور پاتې شوی دی، نو د احساس او عاطفې په بڼ کې د مینې د نسیم وړمود یوه بنکلي گل په شان غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې یې زموږ د زړونو تارونه خوځوي او ځانگړی خوځند عاشقانه حالت رابښي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وایم، ځکه د یوه هنري اثر د ډېرې بڼې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالاندوم: سره له دې چې اسمعیل به لا تراوسه د ځانگړي سبک خاوند نه وي او کېدی شي په ځینو مواردو کې د ساییل او سلیم تراغېزې لاندې راغلی وي، خو په شعر کې یې نوښتگر خوځون، د

سپېڅلي احساس زړور بيان، د ځانگړي بنکلاييز ذوق شته والی،
مسولیت ته ځیرتیا او له شعر سره د زړه له کومي مینه او اړیکي او تړون
مور ته دا هیله پیدا کوي، چې ډېر ژر به د هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي
او د ځانگړي سبک خاوند به شي. په دې هیله چې دده شاعرانه احساس
تر پایه دې ته ځیروي چې وایي:

گوره احساسه هغه کور کلی یوازې نه کړې!
چې گربوانو کې یې ټول عمر گړځېدلې او بنکې
ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بريالی او پرمخ تلونکی یون
غواړو.

په مینه او درناوي

ابراهیم شینواری

۱۲/۱/۱۳۷۰

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډيوه لېوني

میکدې خود د زهد اور کې ناخي
په کې دېره نه دي هغه لېوني

دا چې بې درېغه پرې قدم ږدې اشنا!
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

د عشق په توريې په دارمه خړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني

زموږ په کور به لمبې بلې وي لا
ترخو چې پاتې وي دا (دوه) لېوني.

۲۲/۵/۱۳۲۷

کلیزه

شعره! گلونه شه غوتی، شه پانی پانی شه
د میو پانی
لار شه! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وځلېږه
وڅنده
او زما د زرګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله
ورته په مینه مینه
مبارکي ووايه
نن یې کلیزه ده
د ژوند کلیزه
یوه د حسن او ښکلا کلیزه
د اسمعیل د محبوبا کلیزه.

مرکزي لیلیه

زمانه

چا زمانه شوک زمانې و خوړل
چا ميخانه شوک ميخانې و خوړل

زما د عشق تنکي تنکي گلونه
د تاد سترگو پيماني و خوړل

د اسمعيل سپيره مېره ملگري
منم چې خپلې يارانې و خوړل

۱۳۶۷ کال

اوبنکە او خندا

زه اوبنکە اوبنکە شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بيا و موسپېرې
زه اسو پلى شمه د سوو هيلو
ته په نخا شې او کرس کرس و خاندې
نوزما و ستا يارانه نه شي سره
خکه چې اوبنکې خندا نه جوړېږي.

۱۹/۱۱/۱۳۶۵

د عقل احساس

ستاد غمبور و د بڼکلا سُرخي چې خُلم ووهي
زما زړگي ورتنه له تندي خني جل ووهي

د شونډو جام نه دې خواږه په نورو مه دوروه
د ميني تاو مې درنه خدای مه کړه اجل ووهي

د زړه پرتل مې پرهرونه سره او شنه غوندي شي
کله چې تال دې سره گلونه په وربل ووهي

زما د عقل احساس دود شولو د مکر په اور
خنګه به حسنه اميدونه ستا منزل ووهي

لږ دې گورپين نظر په سترگو کې تسل نشوه
چې مې زړگي د ميني سختې په تکل ووهي.

۱۱/۲/۱۳۲۲

نازک خيال ته!

ته لا تراوسه پورې
د عشق په اور کې
د سکروټو په سر
تھا کې شوی نه یې
ته لا تراوسه پورې
د اسو پللیو او آهونو په اور
لکه نینه داسې او بنتی نه یې
ته لا تراوسه پورې
د غم تنور کې
اور لړوني غوندي
لو غرن شوی نه یې
نو نازک خيالہ!
د خوبنیو خيالہ!
د هوسونو خوشالیو خيالہ!
لاړ شه د عشق د اور په گرمو لمبو
خپله سینته و موبنه
او د احساس په سیند کې ولمبېږه
بیا نور اڅه!
موربه د اور بڅرو
تر کانیو کلکو سره
د عشق او پاکې مینې
په نوم سنگر ونیسه
او د اسمان کانیو ته سر ونیسه!

اسمعیل یون

سمسور ویب پاڼه

د حيا په لاس

عشقه لېونى شومه د تا په لاس
زړه دې زما وركړد بل چا په لاس

هجر د زړگي تل راته وسپزه
خداى خودې نورواخلي د بلا په لاس

رسي د اميد كاروان منزل پوري
تم كه چيري نه شي د جفا په لاس

خلكو ياران نه كي رنگينى وكړي
زه هسي گير شوى د حيا په لاس

خنګه به تندي په ځمكه نه وهم
ويمنم جام د ميو د ملا په لاس

بخته! گدايي باندي دې مه ژاره
ډېري نكلې لوبوي د گدا په لاس

۱۵/۵/۱۳۲۵

ډالۍ

نن د ديدن په ورځې
د اور او وينو تر شېبو نه وروسته
څوك د عطرونو تر باران نه لاندې
د ميو سيند كې له جانان سره غوتې وهي او خاندي خاندي
څوك د هوس په ميو
د مرغلرو د خوندو له پاسه
رغري را رغري مينه مينه وايي
چا د گلونو په بستر كې
شونډې ايښې دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې درېغه درېغه په سرو اړوي
خوزه له درد نه رغېدلى انسان
د اور په څيو زنگېدلى انسان
د احساس اور كې كړېدلى انسان
نن د سرو او بنكو او د وينو د موسم له بڼه
خپلې خوږې مينې ته
شاعرانه او بنكلو سترگو ته يې
پستو پستو خماري زلفو ته يې
د شعر د بزم د مسرو گلونه
د خپلو او بنكو په تار پېيم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ كوم يې ورته
يوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ.

اسماعيل يون

سمسور ويب پاڼه

۱۳۲۷ل کال ۵مه مياشت
د لوی اختر دويمه ورځ

ژوندي حسن

مور ملامت يو چې له بڼكلو سره مينه كوو
د زړه په وينه نازولو سره مينه كوو

چا ده ليدلې د اورونو سمندر كې غوتې؟
مور لېوني يو چې له گلوسره مينه كوو

نور يې نظر د اننگو په ميوو لمبوي
مور يې د تشې خولې خندلو سره مينه كوو

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مينې څخه
مور ساده زړي خوله تللو سره مينه كوو

څومره مو مينه د احساس رگو كې ننوته
لكه منصور د دار ختلو سره مينه كوو

سمسور ويب پاڼه

اسماعيل يون

اڀوه ڄام ڊي ڊ خوڀو سترگو په سترگو ڪي مو
موربه اورونه له اور ڇنڀلو سره مينه ڪوو.

۵/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليليه

غره اور اڃيستي...

نن ڊ بنڪلا ڊ غرو ڊ بنڪلو شنو ناوونو په تل

هلته چي سڀيني غيرتي اوبه به تل بهڀڀي

ڊ عشق ڊ زانو ڊ بڇيو ويني ڊاري وهي

رود سوربخن غونڊي ڊي

او شاو خوا تيرڀي بي هم په وينو ولمبڀڀي

اور ورته ناڃي له خدا نه شين ڊي

ان هلته لري بي په تالو او ڊاگونو ڪي هم

له ڊ ڀره تاوه ڊ سيسيو بڇي و سوزول

ڃڪه چي لري لڙ ڃه وڙانڊي هلته

پر هغي توري غتي تيرڀي بانڊي

يو بنڪاري (باز) ناست ڊي

پنجي بي سري ڊي ڊ سيسيو ڊ زرگو په وينو

او خيل وزرونه په غرور ٽپوي

(شاهين) هم پاس ڊ اسمانو له څو ڪو

ڊ بنڪار نظر ترلي

څو چي ڊ زرگو سيني وڃيري په خپلو پنجو

خولانڊي گوري چي غره اور اڃيستي

له گني څنگله څخه لوڅري څڀري

او ڊ مرغانو بڇي سڀي په ڪي

اسماعيل يون

سمسور ويب پاڻه

خوک بی لمبی نه وینی
خوک بی اواز ناوری.

۱۳۲۲ کال د سلواغی میاشت

زولانه غمونه

غمونه می تر لوی په غمو کی زولانه
لمبی می بلولې د خرد په گریوانه

غیرت به می اغیارو ته بنودلی د پښتو وای
په مخ کی که می خنډ نه وای (بی ننگه) پښتانه.

۲۲/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لپسه

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران

په لپو لپو ډکو ډکو کاسو

د خماري ورېخو له شونډو څخه

اوري را اوري نازولو باندي

خو پر دې وریت اسمعيل

په دې ستي او کړېدلي باندي

د غم په څنيو زنگېدلي باندي

يو څاڅکی هم نه اوري

يو څاڅکی هم...

د ۱۳۶۷ کال د غويي مياشت

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبو رغړي
مینه مې خوړلن کې په انگار او په ایرو رغړي

(نن) راته په سترگو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هیله مې له دې هم د سکروټو په سرو رغړي

خومره د امید په مینه نازي مې گوگل کې زړه
عشق باندي په مالگو کې په خپلو پرهرو رغړي

چا د اور په سترگو کې لیدلې د اوبو مینه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

بیانا زکو نرمو له ازمون نه پښې وکښلې
موره متکورو سره چیرته په اغزو رغړي

بنکل به مې امید کړي د سره حسن انتګي په عشق
ځکه چې نن وخت ورته په پښو کې په توبو رغړي

۱۵/۱۲/۱۳۲۵

پرهري اميد

د دوزخي شونډو له خوند نه چې خواږه وروې
په پرهرونو مې د مالگو کاني ته وروې

څنگه به عقل د جنون په اور کې ونه رغړي
داسې خوندونه د وختونو خو پرې نه وروې

دود شوزرگي مې ستا د حسن د بڼکلا په نظر
د مکر دام دې له خوږو ځني ترخه وروې

ستا د شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترگو اور چې ورته تل په گربوانه وروې

خود به لمبه شي ستا نظر نه متکوره نيني
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروې

۱۳۲۷ل کال، چنگاښ

متکور

زه د ارمان لپاره

لکه د جوارو دانه

د اوربتی کي

د ازمون په گوتو

په مینه مینه

په اور و او بنتم را و او بنتم

خود لمبوله تاوه

سپینه پولی نه شولم

او د خوږې مینې

د عشق له زوره

د اور لمبو کي

متکور پاتې شوم

۳/۱۱/۱۳۶۵

د ماضي عشق

اشنا دا ستا د ماضي عشق له زوره

زه له خونو د ننني ووتم

عشقه دا ستا د رنگینو جهان ته

خالي راغلی وم خالي ووتم

پتې خبرې

تر خوبه موپه منځ کې وي اشنا پتې خبرې
د مينې درازونو او حيا پتې خبرې

زما زړگۍ درزا کړي او دتا شونډې رپېرې
دي څومره خوندي زما و ستا پتې خبرې

سوزېږو به پرې زه او ته اشنا او زموږ مينه
زما او ستا په باب کړي نور همدا پتې خبرې

دنيا رقيب رقيب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره يو چې وکړو ياره بيا پتې خبرې

چا ويل درته چې وايه اسمعيل ته پتې رازونه
اخي درته ټولې کړې رسوا پتې خبرې

۴/۱۰/۱۳۲۷

د اورتاو

د زړه توتې مې په انگار ونیسئ
ژوند ته مې غم عشق ته مې دار ونیسئ

اخلیم لذت د خوږې مینې ترېنه
ماد غم زور ته په وار وار ونیسئ

پام چې رقیبوله خه ونه وایئ
زما په قتل باندي یار ونیسئ

خلک وراځئ د خوږې مینې په نوم!
د اور په تاو ما گناهکار ونیسئ

د اسمعیل خپرو سپرو ملگرو
سورکی ډیوه مې په مزار ونیسئ.

۱۹/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليله

د حسن لومه

عقل کې ستا شيرين نظر ونڅپد
ځکه جنون شو سرپه سر ونڅپد

د حسن لومه دې په ناز غوره
چې په سينه کې مې ځيگر ونڅپد

وينې د مينې د ازموون وختونه؟
سر مې د مرگ په تود ډگر ونڅپد

ستا د خواږه نظر په توند کتلو
د زړه په تل کې مې پرهر ونڅپد

لمبه د گرمو شونډو مې بلوه
تياکې زړه مې په نشتر ونڅپد

خومره دې حسن کې غرورتاوشوی
شوڅو کتلو ته دې لمر ونڅپد.

۲/۱۱/۱۳۲۵

رحمان بابا لېسه

پخه سڪروته

عشقه جنون ومه شه نور خون نه وم
يو اسو پلي ومه شه اور خون نه وم

ستانا كردي دي شه ويلی نه شم
د تنگه سرود پيغور خون نه وم

چا درته ويل چي پل پرزړه بده زما
پخه سڪروته وم لا سڪور خون نه وم

خنځه دي وريست كرم اننگيو كي ژر
لكه اور بل پري باندي خور خون نه وم

دا خود تاد حسن اور سوي يم
كه نه له سره دومره تور خون نه وم

۱۵/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

سوی اسو پلي

د سترگو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مينې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور و مه په دار که څرېدم نه پوهېدم

دا ستاد مينې زور و که د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نڅېدم نه پوهېدم

حيرت کې شو غيرت زما د مينې په ازمون
سورگل غوندي بې وخته رږېدم نه پوهېدم

موسکي شه لاهم نوره زما سويو اسو پلو ته
ساده وم چې په تا مينېدم نه پوهېدم

۳۱/۳/۱۳۲۲

لغمان

د خپل پلار د شهادت د تلين په درنښت.
افسوس چې قبر دې معلوم وای!
ما به د گرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په خپو
ستا د تناک امید پولی لیکلې
او د تیزابو د اورونو په سیند
به لمبېدلې ستا د عشق د تکلونو په زور
هر ما زیگر به مې د پېغلو د وړبل گلونه
د خپلو سپینو توپانې او ښکوله سپینو امپلونو سره
د اور په رنگ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پانې پانې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۲۶ل کال

د ماضي خندا

د آه په تاو عشق لېوني وخنډل
شونډو د گل کي چې اغزي وخنډل

عقل به وناخي احساس ته خجل
حسن د غم کي که زرگي وخنډل

دود شو تکل د اسو پليو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخنډل

د گل خندا يي په لمبو ونيوه
سيلي په مينه د سپرلي وخنډل

نورد سباد حسن شونډي موني
پرتوند (شمال) باندي ماضي وخنډل.

۲۰/۲/۱۳۲۲

خوشال لېسه

خوږلنې سترگې

مینه کې د وخت د انگار سره موبنم
اور مې د گوگل په درانه موبنم

پرېرېده چې خپه د ازموون واروم
سوزندو سکروټو کې مې زړه موبنم

بله دې لمبه کې د مغرور نظر
چا ویل چې زړگی مې په کې نه موبنم

ته ولې د عشق له زوره څنگ کوي؟
اور کې خود مینې ځیگر زه موبنم

ستا خوږلنو سترگو کې اشنا په عشق
زړه مې لکه وره په تناره موبنم

نور دې به خوږو کې احساس ولري
زه خو مې شعرونو کې ترخه موبنم

بوی به کړمه یاره ستاد حسن گل
نن چې یې اغزي په گربوانه موبنم

۱۸/۱۱/۱۳۶۵

ژرغونی آه

د ژرغونې آه پر شونډو تلو سې وځلي
د عشق په عقل کې چې مينې ته اسرې وځلي

واوړي تکل د اور تر پولو په تناکو پښو
د مستقبل پر اننگو چې ارادې وځلي

شعره! د اوبنکو حسن بکل کره په چاودلو شونډو
چې د وير بحر کې دې عشق څپې څپې وځلي

لامبي څپه چې ستا د خوند زما د اوبنکو په سيند
د پرهري اميد په سترگو مې گيلې وځلي

داسې مې ښکاري د سورکي زړگي پولې له لړې
لکه د يار په اننگو کې چې خولې وځلي

واړوه عشقه! د تنکي ارمان غوتې مې په اور
اخر به ستا د هوس سيند کې هم لمبې وځلي.

۱۲/۱۰/۱۳۲۲

ترکانو لاندې

زړه نه لمبې چې د خندا وتللي
ورت له خولي نه مې د تا وتلي

دا چې هغوی په زغرده خاندي پر مور
خه شی دې زړه نه ورت په بیا وتلي

تول قوتونه د پرديو دلته
بنکاره راغلي دي په غلا وتلي

دا اسمعيل ترکانو لاندې کړی بڼه
بیا یې له خولي ځنې رښتیا وتلي

۱۳۶۷ کال

درې میاشتي مخکې

درې میاشتي مخکې
زه او یار مې سره
سترگې پر سترگو شولو
ما د هغې سترگو کې
هغې زما سترگو کې
د یوه ژوند د امیدونو کیسه وکرله
سره موسکي شولو او ومو خندل
بیا د هغې سترگو کې
زما د هیلو امیدونو انځور وگرځېده
او بیا زما سترگو کې
ددې د سترگو تصویر پاتې شو
تراوسه پورې.

هغه چاته چې سترگې یې زما
سترگو ته خواږه راکوي

نور دې د سترگو په خوږو کې سترگې نه موبنمه
نور دې د گرمو اننگو په گرمو میو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو بنکلو شونډو د خوندونو سیند کې نه لامبمه
رانه هېرېږي
رانه هېرېږي د ستي هیلو ساړه اسو پلي
د غیرتي او بنکو مست رود، د وینو مستې خپې
د منصورې وطن د وینو لیکې
د غم او اورد توپانونو سترې شوی کاروان

سمسور ویب پاڼه

اسمعیل یون

نوراته مه گوره خوږې خوږې په ښکلو سترگو
او پرا احساس مې د سرو شونډو د خوندونو خواږه مه اوره
چې رانه هېر نه شي
ددې وطن د هر بچونې د وپرونو فریاد
د وینو رود د اوښکو سیند
او د ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۶۷

د وينورود نيل

احساس پر عقل بلې كړې لمبې په لپو لپو
جنونه په سر واروې نشي په لپو لپو

د شونډو تېسم دې رانه كړد د غم ونه ليد
د زړه وينې كه غړپ كړې زمانې په لپو لپو

موسكې شه د سوركي پر هرد وينورود نيل ته
حسيني ډكوه ترېنه پيالې په لپو لپو

لذت كې د خدا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترگو كې مې تاوې شي گيلې په لپو لپو

اغزود گل د پانو تېسم دې په اور سوي
په زلفو چې دې تومېم ترانې په لپو لپو

هوس دې د بنايست بيا د جنون په سيند كې لامبي
د عشق په زړه مې موبني چې ايرې په لپو لپو.

۲۱/۲/۱۳۲۲

د ویر سکروټیې

عشقه زورور یې خو توبې مه ماتوه
شونډو د اشنا ته اوسېلې مه ماتوه

پروت په کې لذت دی د زمان د لېونو
پام کوه ساقي ډکې پيالې مه ماتوه

خو اشنا په عشق کې پراغزنه خونې لار
غېرې د وصال ته ارادې مه ماتوه

وکره په مغرور نظر خواږه خواږه کاته
تاته مې اسرې دي دا اسرې مه ماتوه

موبنم نن په شونډو ستا سره بنکلي انگي
کړې دي وعدي وې اوس وعدي مه ماتوه

خیر که زه دې وړیت کړم په سکروټو کې د ویر
خانگه د امید مې زمانې مه ماتوه

راز د محبت په کې نغښتی دی د یار
سویه اسمعيله زولنې مه ماتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۶۵

د اوبنکو جنازې

پر سوي مخ مې دي روانې سلسلې د اوبنکو
راته خنډ پرې او کوه مې تماشي د اوبنکو

چا مې پر شونډو د خندا د خپې ځل ونه ليد
عشقه! گرم نه يمه راغلي مرحلې د اوبنکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زگپرويو کتار
چې د شعر سترگو نه مې خوشې دي ويالې د اوبنکو

دا به تصوير د چاد ويروي انځور کړي قلم
ځکه يې نوکې نه تويي پري ترانې د اوبنکو

څومره د مکر تخيل ته کښته شوي نرم!
په نوم د ميورا ته مخ کې ږدي پيالې د اوبنکو

څنگه به گاتي متکور نه شي د سترگو زما
چې شپه او ورځ تر بنه تاوېږي سرې لمبې د اوبنکو

شي به کړې د يار مغرورې سترگې عقله که نه؟
چې ورته يوسم سترې شوي اند بښنې د اوبنکو

ستاد لذت ناظر دې سپزي د عشق هيله زما
اخر به وړم د خدا کت کي جنازي د اوبسکو.

۲/۲/۱۳۲۲

له جېل نه... گيله

((ته په وړو کي جېل کي
مور دلته لوی زندان کي))
د يوې ميني د ارمان په هيله وسوزېدو
ته خولا بڼه وې
د خوړې ميني د پايو شنه دودونه دې ونه ليدلو
مور ورته بڼه کتلې
چې مو د ميني سره گلونه د يارانو د لمبو
د سمندر خپو کي وسوزېدل
ژبه مو گونگه وه ترلې وه د اور د اړ په
مستو ليکو

چغې مو نه شوې وهي
بڼه مو ليدله خپله مینه د انگار د سمندر گوتو کي
پانې بې ورژېدې
خدا بې وچه شوله
او ليلايي حسن بې مړاوی شو د درد په چرو
خو مینه مړه نه ده لا
پام چې نهيلي نه شې
اوس نوزموره مینه
زما او تا غوندي يو خو لېوني
په مینه مست خيري گربوان
اسماعيل يون

سمسور ويب پاڼه

او سربيري غواري
چې ورته وناخي لمبه شي
او د خپلو زرگو د وينو مستې فواري
ورته امبل امبل كړي
بيا به زموږه مينه
له خدا شنه شي
او گلونه به يې بيا زلفو كې وټوكېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خدا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۲۸

د لمبو څاڅكي

د نن په ائينه كې چې موسكې راته پرون دي
اشنا دادي ادا ده كه جادو او كه جنون دي؟

د كوم يو گل پر شونډو د خدا سندرې شنه كړم
پر پېغلو پسرليو مې راغلي چې كوتون دي

په گرمو شونډو خاندو خويو بل بڼكلوي نه شو
زما و ددې ترمنځ شه د ډيورنډ كرنسې تړون دي

منمه د ((شمال)) د لمبو څاڅكي دلته نه شته
ددې گلبن پر پاڼو يې پرې ايښی خو طاعون دي

کوم چاکه د رښتینو لېونو پوښتنه وکړه!
په دغه وران مالت کې خویې یو استازی یون دی.

۲۳/۸/۱۳۲۹

د خدا قتل

مور د خدای په کتابو
او د نبی په احادیثو کې
دا لوستي وو چې:
قتل د روح لویه گناه ده په ژوندون کې د چا
او ملایکې د خدای ذات دي
چې له ټولو گناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زموږ د سوي زړه د مینې کورنه
د بېگناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېگناوو گوتو
ځي د اسمان غېږي ته
نو اوس د مینې تخیل کې د وجدان
او عاطفې د سمندر پر خپو ناستو
د احساس بڅرو
ووايي چې:
دا بېگناهه او معصومي فرښتې به زیاتي
د نازولو ماشومانو د تنکي خدا په قتل
گنهارې نه شي!

اسمعیل یون

سمسور ویب پاڼه

د آه سگروټي

د درد په ژرنده دل نه شوي زما د عشق نيني
د نرمو شونډو ځل نه شوي زما د عشق نيني

د سوز په اور چي اوږي نن د مکر په خوږو
د چا د زلفو ول نه شوي زما د عشق نيني

تڼاک اميد مې واړوه تر پولود ازمون
لمبو ته بې تکل نه شوي زما د عشق نيني

د چا د مينې سيند کي مې احساس غوتې وهلي
چي بندي په اجل نه شوي زما د عشق نيني

د آه سگروټو دود کړلې بټيو کي د اور
پوليوسره مل نه شوي زما د عشق نيني.

۲۲/۹/۱۳۲۲

غيرتي لپمه

زما د ميني بنڪلا
لکه بباکه ماڻو
د قهرجنو لمبو
د سيند په مستو څپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د اميد هيله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پښو
په اسو پلو اسو پلو
ونځېده

خوزه هغسې چې پخوا ومه څه
هسې به يم هسې به او سمه لا
نه به د چا خندا ته وځاندمه
نه به قبلي ته د بنڪلا او حسن
د خپل غيرت لپمه کاره ونيسم.

۴/۱۰/۱۳۶۶

دميو اباسين

د مينې څرېکه مې د وريټ زړگي پردو کې ځلي
عشقه گناه دې زما سويو اسوېلو کې ځلي

چا مود مينې د جانان زلفو ته اور ونيوه
چې شنه دودونه يې زموږه په شعرو کې ځلي

دا خو زما د اسوېلو د تپ تاونه وينې
ځکه خواږه يې د سرو شونډو په سرو کې ځلي

زما د عشق ستونې دې لوند نه کړې پرې يو ځلي هم
څه که د ميو اباسين دې اننگو کې ځلي

پام چې په تريو نظريې حسن ته نظر ونه کړې
د خوشال توره مې تراوسه لا پښتو کې ځلي.

۲۱/۴/۱۳۲۲

خوشال لېسه

د اوبنکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې و سپري
ژوند په اوبنکو لوند شي او اجل ته شونډې و سپري

مينې سمندر د سپينو اوبنکو په ځيرونه ليد
اوس به نوزرگي د چا تسل ته شونډې و سپري

تاوه شي ترخو کې د احساس د فرياد چغه پرې
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې و سپري

ډوب چې وي زرگي د اورني غم په سيند ونو کې
چېرې به حسيني ستا و ربل ته شونډې و سپري

ورغېرې تناک هوس ماحول د اغزيو کې
عقل او اميد چې مستقبل ته شونډې و سپري

تاوه کره لمبه د گرمو شونډو په سينه کې مې
وريت ويده زخمونه به يې ځل ته شونډې و سپري

۱۳۲۲ل کال، تله

د خوږو مکر

تڼاک ځيگر مې حسن په سپرغيو سولوي
د آه او بنککه مې عشق په مایوسيو سولوي

د عقل د احساس سترگو ونه لیده پهر
د وخت د اور په زور يې په اغزيو سولوي

خندا يې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مينې د بن گل مې په سيليو سولوي

د عشق د خوږ مکر ته نظر کړئ او بنکونن!
په شونډو باندي آه د لېونيو سولوي

د درد په کړايي کې په زړگي شي خود لوگی
خوږې زلفې چې يار په اننگيو سولوي

د سور مستقبل تال کې به عشق وزانگي اخر
خندا که نن اميد په اسوپليو سولوي

۲۹/۷/۱۳۲۲

ارام سمندر ته!

ولې غلی او ارام بېې
ته خبر بېې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو، سپېرو دښتو، ځنگلو کې؟
ته خبر بېې چې څه اوري
د اسمان له گربوانه نه
د بېوسه روح پر مینو؟
ته خبر بېې چې ټول ژوي
یو د بل د ژوند په بیه د ژوندون شېبې رانیسي؟
ته خبر بېې د وحشت د پاچایانو
واکمني د قاف له غرونو ان زموږ تر کوره رسي؟
ته خبر بېې چې زموږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وگړو پر سینو باندي ټونگې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او خمخړې دې
د سیسیو بچي و خوري
او پر سمه لویه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو گډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بیا هم روحي وگړي
د چا مینې ته اور ورکړي

سمسور ویب پاڼه

اسمعیل یون

د چار روح کړي تير و لاندې؟
نو که داسې نه وي خو څه
تر پېړيو زغم نه وروسته
په څلور کونجه دنيا کې
د توپان نغمه خوره کړه
چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي ښکته پاچاهي د ځناورو، گنهکارو هوسونو
او خو تنه بېگناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هیلو سترگې
لا د هوس د خوړلنيو په بڼه
د گل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورني اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راوه وروه
او د تنکۍ مینې په سترگو کې دې
د ویر لمبه په خدا تاوه کړه راتاوه کړله.

۲۲/۲/۱۳۲۲

سمسور ویب پاڼه

اسمعیل یون

سندرغاړي

د ختيځ-لوېديځ وگړو!
د مرگي له وېرې مړ او مړ او هيلو!
د ژوندون په جېل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچايانو!
او د عشق د رنگينيود سيندو مستو څپو کې
سترې سترې مانوگانو!
د ژوندون هره شېبه مو
د نڅا و خنداگانو په ټالونو کې کره تېره
په هررگ کې د وجود مو
د عطرو وينه جاري کړئ
او هوس هوس زړگو ته
د خوبنيو لمبې غړپ کړئ!
چې کلونه مودې وشوې
د مرگونو سندرغاړي
زموږ کور کې مېلمانې دي
هغه لويه هوجره گورئ!
چې شاوخوا يې د زمزم ويالو نيولې
او په مخ کې يې د توتو انگورتا کوونو شين
سيوري جوړ کړي
په همدغه ځای کې ناست دي
يو سپين زېري په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاوي دي
په هر وار چې ترنگ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مودې وشوې

اسماعيل يون

سمسور ويب پاڼه

چې زموږ د کور هوجره کې
سندرغاړي مېلمانہ دي.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د طاعون په لويپټه کې

د طاعون په لويپټه کې

د سرزورو احساساتو

شينکي فصل ټوکېدلی

د ياغي ميني په تور يې

لاس وپنې دي پرې تړلې

د اجل وږمه پرې اوري

رژوي يې خنداگانې

خو د روح قاتلان (دواړه)

ورته گوتې پر غاښ ناست دي

وايي څه متکور عشق دی

وايي څه لمبه جذبه ده

د اورونو ټال کې زانگي

د ژوندون سندرې وايي!؟

۵/۲/۱۳۲۹

د احساس لوخړه
ما د لمبو د ترجم په سيند كې ولمبوئ
او د حسين قهر په سترگو كې مې
د توندي مينې د احساس لوخړه
د اور په غېږه كې د وير په تنور
د اور لرونې غوندي تاوه كړئ
د مينې په لاس
خو چې د عشق له كانو سترگو خخه
د سوز بدلي احساس كړي كه باندي
د عاطفې او بنكي راوڅخېږي
او د جنون پر دود وهلې د بنته
تنكي تنكي گلان راوتو كېږي.

۲۵/۲/۱۳۶۶

خوشال خان لېسه

يادگارونه يادگارونه

ما درتسه ليكلي واي شعرونه او شعرونه
تا زلفو كي ايبي واي گلونه او گلونه
ما په وچو شونډو درنه كړي واي سوالونه
تا په زړه را ايبي واي زخمنه او زخمنه
ما ژوند ته نيولي واي دارونه او دارونه
ستا شونډو خندا كړاي غورځنگونه غورځنگونه
زړه كي زما بل واي سره اورونه سره اورونه
ستا ژوندون ډيوې واي خراغونه خراغونه
دغسې واي هيلې او همدا سې ارمانونه
ما ورتسه ژړلي تا خنډلي ولونه ولونه
حسن به د تا و داستانونه داستانونه
ژوند به ټول زما و يادگارونه يادگارونه

۲۱/۷/۱۳۲۸

ڪاٺو ونه ٿرڻي

عشق د هوس په لمبو
د مستو ڪاٺو د خندا په څپو
د تپزابونو د اورونو ٿرندو
تاوه راتاوه ڪڙه د درد په وينو
او د اميد د گلو موسڪ نظريي
د غم پر ليڪه په اور واراوه راراوه د حسن په زور
خو ڪاٺو ونه ٿرڻ
لاهسي خاندني له خندا نه شنه دي
د عشق لمبو ڪي اميدونه ڪري
زړو د اغزيو ڪي گلونه ڪري
د خوږي ميني د بنڪلا په اميد
د سرو سڪرو ٽيو سره تخمونه ڪري.

۱/۱۳۲۷

مېرټونخور

څنگ ته ناست ومه د ونې
د ټپي پرېشاني خيال مې سترگې ورو ورو خوبولي
پام مې شو د ونې ډډ ته
يو سورکي مېرټونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اورډه ژبه يې له خولې نه بهر کړې په هنر وه
چې مېرپيان به پرې راټول شول
لکه غرپ د مستو ميو به يې تېر کړلو له ستوني
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړي
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د خالي څنگ ته
چې ټول عمر وي له تندي جل وهلي
له غوسې نه تکي سرې په اور کې تاوي
کړه يې ژبه ورته مخکې په هنر په مکر وړاندې
يو ناخپه سرو غومبسو يې پر ژبه پر مېنوکه
او پر سترگو
زهرجن نېشونه بنځ کړل
(لس يوولس شپې)) وروسته مې کتل چې:
درد کې تاو مېرټونخور
د ونې ډډ نه راگوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۶۹

د امید خانگه

د زړه کور کې مې د شعر غوتی غوړېږي
د خزان سپرې سبیلې د هر ژوي یې

د امید خانگه چې لږ شاتته اوږده شي
د ظالم په لاس کې لور دی پرېکوي یې.

۱۳۲۵ل کال

خوشال لېسه

د اسرافیل شپېلی

د اورنیو اغزو زړه کې بڼکلا چېرته لگي
د سوو شونډو په لمبو کې خندا چېرته لگي

زما د زړه د پهر و نو سره او شنه گلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې اشنا چېرته لگي

منم احساس مې د اورونو زړو کې گل توکوي
خو ستا د بزم رنگینو کې دا چېرته لگي

خانده په کړس مې د تڼاکو شونډو لیکو باندي
د خوړلنیو په محفل کې گدا چېرته لگي

د اسرافيل د شپېلۍ غږ ورتنه راوړسپېده
د پښتنو سپېره وطن کې رڼا چېرته لگي

خود ستا د مينې د رنگينې کوڅې گوټ ته نه ځم
د ميو ډنډه کې د سرو او ښکونکو ځلا چېرته لگي

۱۱/۷/۱۳۶۷

د جنگ باج

ارمان د اوښکو نازولو و خوړ
لکه موسکې شبنم چې گل و خوړ

د دې گلاب گلاب وطن حسن مې
څه هم پرديو څه هم خپلو و خوړ

چاته لمبه لمبه احساس وښيم
وطن زموږه نابالو و خوړ

څه بهې پښتو شول پښتانه د وختو
باج د جنگونو ترې مغولو و خوړ

يو اسمعيل په دغه لوی کلي کې
نيم نازولو او نيم ښکلو و خوړ

۱۱۳۶۷ کال

سمسور ويب پاڼه

اسمعيل يون

د سيند په منځ کې

چې د نن پر زلفو وټومېم گلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کرم پر بيا بان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خيال کې
ټوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرگه به زموږه يوه ورځ همدا سې راشي
درېدلې به وي دار ته رهبران کتار کتار

څه اولې مينې وسو څه خوږې يارانې دود کړو
اوس ولاړ د سيند په منځ کې پنبېمان کتار کتار

بس همدا د ساده گانود سندر و غزل وايه
چې ترې وځي هره ورځې هونبنياران کتار کتار.

۱۳۶۹ کال د وري مياشت

سوی گودر

سـترگو اوتـرو ورتـه هـبـخ ونـه وې
د زړه سـندر ورتـه هـبـخ ونـه وې

لویـه خپـه د اوبـو راغللـه پـرې
د اوربـخـرو ورتـه هـبـخ ونـه وې

هغـوی زمـوږه وینـې تـویې کړلـې
زمـوږ ملـگـرو ورتـه هـبـخ ونـه وې

تپـره لمـبه شـوه د پردیـو دلـته
زمـوږ لښـکرو ورتـه هـبـخ ونـه وې

نظـرمې بـنـکل کړې خوږې شونډې د یار
لمـبو شـکـرو ورتـه هـبـخ ونـه وې

د لـیلـا گـانو گـودر و سـو وځـېده
خو سـر بـرو ورتـه هـبـخ ونـه وې

اخـریې بـنـکل کړ ا سـمعیل پـه شونډو
د چـا خـبر ورتـه هـبـخ ونـه وې

۱۳۲۷ل کال د سلواغې میاشت

مراوي انگي

ژوند سوزېدلو نهيلی نه توېدلې اوښکې
د چاد مينو جنازو کې خڅېدلې اوښکې

شهيد و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه!
ورته به وايي چې وطن کې بهېدلې اوښکې

خدايه د ستاله تر رحم اوله پېرزو مننه
نورې دې واخلمه دا ډالۍ دارالپرلې اوښکې
خومره بڼه ښکاري هلته ستا د موسکوشونډو خدا
دلته په مړاوو انگو کې ځلېدلې اوښکې

خود به درې لاه عواطفون نه گيلاه کومه
هلته خداوې دلته ولې رسېدلې اوښکې

گوره احساسه هغه کور کلی يوازې نه کړې
چې گرهوانو کې يې ټول عمر گرځېدلې اوښکې.

۲۴/۱/۱۳۲۷